

ZAPISNIK

sa 44. sjednice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, održane 26. jula 2022. godine

Sjednica je počela u 11 sati i 20 minuta.

Odborom je, na sjednici, predsjedavao poslanik dr Srđan Pavićević, predsjednik Odbora.

Sjednici Odbora su prisustvovali poslanici, članovi Odbora: Milosava Paunović, mr Ivan Mitrović, Maja Vukićević, dr Tamara Vujović, dr Vladimir Dobričanin i mr Boris Mugoša.

Sjednici Odbora nijesu prisustvovali poslanici, članovi Odbora: dr Jevto Eraković, dr Halil Duković, Abaz Dizdarević, doc. dr Draginja Vuksanović Stanković, i dr Albin Ćeman.

Sjednici Odbora je, u skladu sa članom 65 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovala poslanica Daliborka Pejović, kao zamjena za poslanika dr Jevta Erakovića i poslanica dr Lidija Kljajić, kao zamjena za poslanika Abaza Dizdarevića.

Sjednici su, u cilju prikupljanja potrebnih informacija i stručnih mišljenja, prisustvovali Dragoslav Šćekić, ministar zdravlja, dr Vladimir V. Jovetić, predsjednik Stomatološke komore Crne Gore i dr Snežana Ražnatović, direktorica Stomatološke poliklinike Kliničkog centra Crne Gore.

Sjednici su prisustvovali i Ivana Živković, generalna direktorica Direktorata za javno zdravlje u Ministarstvu zdravlja, Mirjana Turković, samostalna savjetnica I za kontrolu izvršenja ugovornih obaveza u Fondu za zdravstveno osiguranje, dr Anđelka Duborija, iz Strukovnog sindikata zaposlenih u Stomatološkoj službi Crne Gore, dr Marija Čanak Iličković, iz Udruženja preventivnih i dječjih stomatologa i specijalisti preventivne i dječje stomatologije dr Aleksandar Brajović i dr Sabahudin Zoronjić.

Za sjednicu je predložen i jednoglasno usvojen sljedeći

DNEVNI RED:

**Konsultativno saslušanje
na temu:**

„Stomatološka zdravstvena zaštita u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na izazove prevencije i liječenja djece i omladine“

Ministar zdravlja Dragoslav Šćekić saopštio je da je stomatologija segment zdravstvene zaštite koji je, reformom zdravstvenog sistema 2008. godine, isključen iz javnog zdravstva. Naglasio je da je oralno zdravlje građana na veoma niskom nivou i da je neophodno stomatologiji posvetiti posebnu pažnju. Govoreći o problemima i izazovima, tokom proteklih godina, istakao je da je veoma mali broj ljekara imalo mogućnost specijalizacije, usavršavanja i napredovanja u ovoj oblasti kao, i da je preventiva u stomatologiji skoro potpuno zanemarena. U vezi navedenog naveo je aktivnosti Ministarstva zdravlja usmjerene ka reorganizaciji stomatološke zdravstvene zaštite, koja bi podrazumijevala njen povratak u sistem javnog zdravstva:

- 30.8.2021. godine Ministarstvo zdravlja je formiralo radnu grupu za obezbjeđivanje uslova za ponovno otvaranje stomatoloških ambulanti u osnovnim i srednjim školama, u čijem sastavu su bili predstavnici Ministarstva zdravlja, Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta, Ministarstva finansija i socijalnog staranja, Fonda za zdravstveno osiguranje, Stomatološke komore i Doma zdravlja Podgorica; i
- 8.10. 2021. godine Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore formirao je radnu grupu za izradu analize o ispunjenosti uslova za otvaranje stomatoloških ambulanti u osnovnim i srednjim školama, u čijem sastavu je bio po jedan predstavnik Ministarstva zdravlja, Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta i Fonda za zdravstveno osiguranje.

Analiza, koja je završena 14.2.2022. godine, pokazala je da realne uslove za otvaranje ambulanti ima 59 škola, dok se rad u dvije smjene predviđa u 11 škola, što iziskuje formiranje 70 stomatoloških timova, u sastavu stomatolog i stomatološka sestra. Kapitalnim budžetom za 2022. godinu predviđen je projekat „Stomatološke ambulante u osnovnim i srednjim školama“ i Upravi javnih radova je dostavljen programski zadatak kako bi bile sprovedene dalje potrebne aktivnosti. Pripremljen je memorandum o saradnji između Ministarstva zdravlja i Ministarstva prosvjete, koji definiše obaveze i zaduženja dva resora kada je reforma stomatološke zdravstvene zaštite u pitanju. Šćekić je izrazio spremnost da se objedine sve dobre ideje u pravcu stvaranja rješenja dobrog za državu i za građane, odnosno djecu. U tom smislu, pozvao je predstavnike stomatologa da daju predloge, na osnovu čega će se napraviti nova radna grupu, koja će se baviti reformom, i u koju će biti uključen veći dio struke.

Predsjednik Stomatološke komore Crne Gore dr Vladimir Jovetić pozivajući se na globalnu strategiju oralnog zdravlja, usvojenu od strane Svjetske zdravstvene organizacije, kazao je da država treba da preuzme brigu o oralnom zdravlju, pogotovo najmlađih, na način da sistem bude finansijski održiv, a pacijenti adekvatno zbrinuti. Govoreći o preventivi u stomatološkoj zdravstvenoj zaštiti istakao je da ona mora početi od vrtića i da bi prvi ortodonski pregled trebao biti sa četiri godine. Da bi se to postiglo neophodno je pristupiti

sveobuhvatnoj analizi potreba i mogućnosti, kako bi se došlo do optimalnog rješenja. Naglasio je da u Stomatološkoj komori smatraju da je broj od oko 60 ordinacija, koje bi se trebale otvoriti u školama, neprihvatljiv s obzirom da u Crnoj Gori postoji oko 300 ustanova osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja. Takođe, istakao je da je formiran tim Komore za pregovore sa Fondom za zdravstveno osiguranje iz razloga što stomatolozi koji sklapaju ugovore sa Fondom nijesu zadovoljni uslovima. S tim u vezi, Komora je predložila izmjene i dopune Zakona o zdravstvenoj zaštiti, kojima bi se propisao pravni osnov za utvrđivanje cijena stomatoloških usluga na način što bi Stomatološka komora odredila te cijene, uz saglasnost Ministarstva zdravlja. Zaključio je da reformu stomatološke zdravstvene zaštite ne treba raditi brzopleta već je neophodno napraviti dobre analize i odvojiti više vremena kako bi se ona ostvarila na pravi način.

Direktorica Stomatološke poliklinike Kliničkog centra Crne Gore dr Snežana Ražnatović predstavila je način organizacije i rada Klinike. U tom smislu kazala je da Stomatološka poliklinika jedina pruža usluge stomatološke zdravstvene zaštite na sekundarnom i tercijarnom nivou svim građanima Crne Gore. U Klinici je zaposleno 22 ljekara specijalista dok su dva ljekara na specijalizaciji. Stomatološka klinika zbrinjava najteže pacijente i pruža usluge hospitalizovanim pacijentima KCCG. Uzimajući u obzir godine školovanja, način i uslove u kojima se stomatološka zdravstvena zaštita odvija, naglasila je da stomatologija zaslužuje mnogo veću pažnju, koja je proteklih godina izostala. Društveno je neprihvatljivo da se, na nedjeljnom nivou, spašava život djeteta od pet godina, koje ima komplikacije karijesa i dentogene infekcije koje iziskuju hospitalizaciju, zaključila je Ražnatović.

Dr Aleksandar Brajović, specijalista preventivne i dječje stomatologije kazao je da je reforma, sprovedena 2008. godine, dovela do potpune marginalizacije preventivne i dječje stomatologije. S tim u vezi, naglasio je da taj vid zdravstvene zaštite svoj kapacitet može da ispolji samo u javnom sektoru, i da je javni interes da se smanje troškovi liječenja i poveća zdravlje stanovništva. U tom smislu naglasio je neophodnost preventivnih mjera i problem njihovog odsustva u proteklih 14 godina. Brajović je istakao da je Crna Gora jedina zemlja u Evropi koja nema pojam oralnog zdravlja u krovnim dokumentima Ministarstva zdravlja i, u vezi sa tim, naveo primjere zemalja regiona gdje je to uređeno kroz zakonski okvir, organizaciju radnih tijela, usvajanje strategija i praćenje standarda Svjetske zdravstvene organizacije. U tom smislu kazao je da je standard SZO da 80% predškolske djece mora imati zdrave zube. Osvrćući se na planiranu reformu, istakao je da je, uz otvaranje ambulanti u školama, neophodno sprovesti i kontrolu njihovog rada. Takođe, naglasio je problem nedostatka komunikacije između Ministarstva zdravlja i stomatologa, tokom spovođenja reforme 2008. godine, i istakao neophodnost povećavanja transparentnosti rada sadašnjeg ministarstva, kada je proces planirane reforme u pitanju. Govoreći o neracionalnoj potrošnji

budžetskih sredstava, osvrnuo se na problem upisivanja lažnih usluga kod ordinacija koje imaju ugovor sa Fondom za zdravstveno osiguranje. Kao najporažavajući podatak naveo je jako nizak procenat preventivnih mjera u ukupnom broju usluga koje se pružaju, navodeći da je 2008. godine učešće iznosilo 12,8% dok je u 2021. godini bilo na svega 4,5%. U smislu svega navedenog naglasio je da su preventivne mjere, koje su jednostavne i efikasne, jedini put do generacija djece bez karijesa, koje bi, istovremeno, smanjile troškove liječenja, što je javni interes. Na kraju je uputio zahtjev nadležnim da u radnu grupu, zaduženu za reformu, uključe i specijalistu preventivne i dječije stomatologije, kao i da se obezbijedi transparentnost u radu, jer trenutno struka nema dovoljno informacija o onome što se planira.

Dr Anđelka Duborija, iz Strukovnog sindikata zaposlenih u Stomatološkoj službi Crne Gore u svom izlaganju se najviše osvrnula na uslove rada i saradnje stomatoloških ambulanti koje imaju ugovore sa Fondom za zdravstveno osiguranje, sa akcentom na one na sjeveru države. Kao glavni izazov reforme istakla je bojazan da će stomatolozi u školskim ambulantomama biti primorani da se više bave pružanjem kurativnih usluga, dok u tom procesu treba insistirati na preventivi. Takođe, kazala je da će reforma omogućiti stomatolozima, koji rade pod nepovoljnim ugovorima sa Fondom, da obezbijede radno mjesto plaćeno iz državnog budžeta, što predstavlja pozitivan efekat za te stomatologe. Duborija je, u ime Strukovnog sindikata, izrazila podršku reformi ali pod uslovom da se ona sprovodi uz pripremu, neophodne informacije i uz analizu stanja oralnog zdravlja.

Dr Marija Čanak Iličković, iz Udruženja preventivnih i dječjih stomatologa kazala je da je Udruženje preventivnih i dječjih stomatologa napravilo projekat kojim su aplicirali kod Svjetske zdravstvene organizacije, odnosno britanske fondacije, koja vodi računa o oralnom zdravlju, i da je Udruženje dobilo finansijska sredstva za izradu situacione analize oralnog zdravlja u Crnoj Gori. Ističući potrebu da se na nacionalnom nivou napravi strategija, s planom i programom djelovanja, izrazila je spremnost Udruženja da pruži svu moguću podršku, u vidu znanja i umijeća, kako bi, uz pomenuta sredstva, Ministarstvo bilo pokrovitelj tog projekta, koji bi se radio u period od godinu i po – dvije dana. Na taj način dobila bi se potpuno jasna slika stanja i, na osnovu nje, pravile bi se određene projekcije po gradovima.

Dr Sabahudin Zoronjić, specijalista preventivne i dječje stomatologije svojim se izlaganjem osvrnuo na problem malog broja doktora preventivne i dječje stomatologije kao i na njihovu starosnu strukturu, naglašavajući problem potencijalnog nestanka ovog kadra. Takođe, govorio je o uslovima sklapanja ugovora između stomatoloških ambulanti i Fonda, ističući problem diskriminacije koji je nastao, kako je kazao, uvođenjem duplog sistema finansiranja stomatološke zdravstvene zaštite, po kojem je doktorima ortodoncije omogućeno fiksno naplaćivanje usluga dok se ostali stomatolozi plaćaju varijabilno od strane Fonda.

Mr Boris Mugoša, član Odbora rekao je da je prevencija zanemarena u svakom segmentu zdravstva, što dovodi do toga da se sistem više bavi posljedicama nego uzrocima pa je, zbog toga, i skuplji pristup, kako u materijalnom tako i u smislu zdravlja nacije. Govoreći o problemima u stomatologiji, istakao je nedostatak specijalizacija za stomatologe kao i nemogućnost zaposlenja, kojem, umnogome, doprinosi uslov od tri godine radnog iskustva za sklapanje ugovora sa Fondom za zdravstveno osiguranje. S tim u vezi, naveo je da u Crnoj Gori postoji svega 22 zdravstvena radnika koji pokrivaju sekundarni i tercijarni nivou stomatološke zdravstvene zaštite i da su svi zaposleni u Stomatološkoj poliklinici Kliničkog centra Crne Gore. Govoreći o cjenovniku pružanja stomatoloških usluga, istakao je mogućnost zloupotrebe i naglasio je da je odgovornost na stomatolozima koji prijavljuju pružanje stomatoloških usluga iako te usluge nijesu pružene pacijentima. Kada je planirana reforma u pitanju, naveo je da postoji problem diskriminacije ukoliko se, od ukupno 300 školski ustanova, otvore ordinacije samo u 60, kao i problem nedostatka kadra koji bi radio u tim ordinacijama. Poslanik Mugoša je zaključio da je, kada je stomatološka zdravstvena zaštita u pitanju, neophodno akcenat staviti na prevenciju. Takođe, neophodno je da reformi prethodi ozbiljna i detaljna analiza stanja kako bi se svaki korak, kroz sistemski pristup, definisao u saradnji svih nadležnih institucija.

Dr Tamara Vujović, članica Odbora kazala je da oralno zdravlje puno košta pogotovo kada se više zasniva na pružanju kurativnih usluga nego na preventivi. U Crnoj Gori se ne zna kakvo je stanje oralnog zdravlja jer, za razliku od država okruženja, u Crnoj Gori ne postoji indeks karijesa. Naglasila je da je, za razvoj zdravstva u cijelini, neophodno postojanje Master plana razvoja zdravstva koji bi trebao, za razliku od onog koji je istekao 2020. godine, da obuhvata i podatke koji se odnose na stomatološku zdravstvenu zaštitu. Kada je planirana reforma u pitanju, istakla je potrebu analize stanja oralnog zdravlja kao i neophodnost saradnje radne grupe Ministarstva zdravlja i strukovnih udruženja stomatologa. Navela je da, sa finansijskog aspekta, reforma nije do kraja pomno analizirana što ukazuje podatak da je kapitalnim budžetom opredijeljen jedan million, dok je procjena da će, za otvaranje ordinacija u školama, biti potrebno približno deset miliona eura. Takođe, smatra da kvalitetna analiza stanja treba da pokaže da li je veća korist od otvaranja ordinacija u školama ili od poboljšanja uslova sklapanja ugovora sa Fondom za zdravstveno osiguranje. Poslanica Vujović je pohvalila inicijativu Udruženja preventivnih i dječjih stomatologa usmjerenu ka međunarodnim fondovima kako bi se obezbijedila finansijska sredstva za sprovođenje projekata u oblasti stomatologije.

Poslanica dr Lidija Kljajić kazala je da je neozbiljno raditi reformu stomatološke zdravstvene zaštite bez mišljenja stomatologa. U tom smislu je navela da predstavnici struke moraju biti upoznati sa nacrtom reforme, što u ovom trenutku nije slučaj. Mišljenja je da reforma, sprovedena 2008. godine, nije ugrozila sistem stomatološke zdravstvene zaštite, kako se

moglo čuti na sjednici. S tim u vezi, istakla je da je pomenuta reforma, u tom trenutku, stala na put zloupotrebama kao što su favorizovanje privatne prakse od strane stomatologa koji su radili u javnom zdravstvu, neprimjeren odnos prema državnim ordinacijama, imovini i materijalu i učestalim bolovanjima stomatologa u tom sistemu zdravstvene zaštite. Govorila je o potrebi jačanja kontrole kako bi se utvrdilo zašto je preventiva u stomatologiji zapostavljena, kad ordinacije u školama i dalje postoje. Naglasila je važnost edukacije roditelja, kako bi se sa preventivom počelo od najranijih dana, i potrebu da oni edukaciju prenesu na djecu. S tim u vezi, apelovala je na veću medijsku kampanju u cilju podizanja svijesti stanovništva. Govoreći o dostupnosti stomatološke zdravstvene zaštite, upitala je što se dešava sa socijalno ugroženim i drugim posebnim kategorijama stanovništva, koji će biti kriterijumi za odabir stomatologa koji će se vratiti u javno zdravstvo, da li je dovoljno samo 70 stomatologa u školama i da li će preostali stomatolozi biti u mogućnosti da ostanu u ugovornom režimu sa Fondom za zdravstveno osiguranje.

Milosava Paunović, članica Odbora naglasila je da predstavnici struke i resorna ministarstva treba da ulože maksimum i riješe sve probleme u oblasti stomatologije, kako planirana reforma ne bi bila sprovedena bez uzajamne komunikacije, što je bio slučaj 2008. godine. Istakla je važnost edukacije roditelja u cilju podizanja svijesti i poboljšanja preventive, kada je stomatološka zdravstvena zaštita u pitanju. Nabavka opreme za ordinacije u svim školama je skupa i, u ovom trenutku, nemoguća ali treba napraviti prve korake kako bi, uz preporuke Svjetske zdravstvene organizacije, uz usaglašeni stav struke i u saradnji sa resornim ministarstvima, reforma omogućila povratak stomatologa u sistem javnog zdravstva.

Dr Vladimir Dobričanin, član Odbora istakao je neophodnost sistematskog pristupa planiranoj reformi uz raspoloživost konkretnih podataka i bazičnih dokumenata, koji, u ovom trenutku, u Crnoj Gori ne postoje. S tim u vezi, naveo je da je važno da radna tijela koja rade na reformi imaju zadate rokove za realizaciju, kako se proces ne bi razvukao u nedogled. Smatra da je nerealno očekivati da, od ukupno 700 stomatologa u Crnoj Gori, njih 300 radi u školskim ordinacijama.

Mr Ivan Mitrović, član Odbora pitao je ministra zdravlja na čemu se temelji konstatacija da reforma zdravstvenog sistema, sprovedena 2008. godine, nije bila dobra i da li postoje jasni rezultati te reforme, po kojim bi se ona mogla ocjenjivati. Govoreći o planiranoj reformi stomatološke zdravstvene zaštite, istakao je da treba voditi računa na osnovu čega se kreće u projekat reforme, što se od tog projekta očekuje i kakvi su ekonomski efekti i fiskalni uticaj tog projekta. Činjenica da je Udruženje preventivnih i dječjih stomatologa dobilo sredstva, iz međunarodnih fondova, za izradu analize stanja oralnog zdravlja ukazuje na to da se u reformu krenulo bez unaprijed urađene analize, što je neozbiljan pristup, naglasio je Mitrović.

Predsjednik Odbora dr Srđan Pavićević, istakao je da se stanje u stomatologiji mora posmatrati kroz duži vremenski period, odnosno kroz sve ono što se dešavalo u toj oblasti dugi niz godina. S tim u vezi, kazao je da su se uvođenjem privatne prakse u stomatologiji stvorila dva neravnomjerna kolosjeka, gdje jedna grupa stomatologa živi na granici socijalnog prosjeka dok drugi stomatolozi postaju bogati. Takav razvoj događaja je, umnogome, uticao na dostupnost stomatološke zdravstvene zaštite u domovima zdravlja, što građane usmjerava na privatni sektor. Mišljenja je da je reforma, spovedena 2008. godine, napravila konfuziju u stomatologiji, u kojoj niko nije zadovoljan. U smislu predviđene reforme, kazao je da sistem stomatološke zdravstvene zaštite treba urediti po uzoru na uspješne evropske i svjetske sisteme, jer je realnost da Crna Gora ne može stvoriti svoj autentičan model. S tim u vezi naglasio je neophodnost poštovanja standarda koji su garancija kvaliteta u zemljama Evrope. Da bi se riješili svi problemi, nagomilani u ovoj oblasti, potrebna je sinergija politike i struke, koju treba da obezbijedi aktuelno Ministarstvo zdravlja, dok je struka dužna da pruži kvalitetne stručne inpute Ministarstvu. Govoreći o prevenciji istakao je potrebu ulaganja u taj vid zdravstvene zaštite kako bi se spriječila komplikovana i skupocjena liječenja težih oboljenja. Takođe, govorio je o značaju medijske uključenosti u podizanje svijesti građana o važnosti oralnog zdravlja. Na kraju svog izlaganja, Pavićević je istakao mogućnost organizacije stomatološkog turizma u Crnoj Gori. Kao dva dominantna faktora, za ovaj vid razvoja stomatologije, naveo je razliku u cijeni tih usluga, u odnosu na evropske zemlje, i dokazani kvalitet stomatološkog medicinskog kadra u Crnoj Gori.

Ministar zdravlja Dragoslav Šćekić, kazao je da određene strukture napadaju Ministarstvo u smislu da, kada je reforma u pitanju, ne ide u pravom smjeru iako taj smjer još uvijek nije utvrđen. U tom smislu je pozvao sve predstavnike struke da daju svoj doprinos kako bi zajedno odredili smjer kretanja reforme. Složio se sa konstatacijom da problemi stomatologije u Crnoj Gori nastaju sa početkom privatne prakse, ali i istakao da se oni mogu riješiti kroz zakonska rješenja i uz realan pristup. Taj pristup podrazumijeva da svi stomatolzi treba da se stave u poziciju roditelja, djece i svih drugih korisnika usluga, pa da, na osnovu toga, predlože sugestije koje će doprinijeti kvalitetnom razvoju stomatologije. Ministarstvo je radilo analizu stanja kako bi se utvrdilo sa čim je sistem raspolagao prije reforme a sa čime sada raspolaže, i utvrđen je broj ambulanti koje su u funkciji kao i koliko je škola te prostore prenamjenilo u druge svrhe. Šćekić je kazao da se, u zadnjih nekoliko godina, značajno povećao broj stomatologa koji su u ugovornom odnosu sa Fondom za zdravstveno osiguranje, i njih je sada preko 200. Što se tiče Master plana razvoja zdravstva istakao je da se u Ministarstvu intenzivno radi na tom projektu.

Predsjednik Stomatološke komore Crne Gore dr Vladimir Jovetić, nije se složio sa konstatacijom da su problemi u stomatologiji nastali uvođenjem privatne prakse. S tim u vezi naglasio je da su privatna praksa i javno zdravstvo odvojeni sistemi. Ponovio je stav

stomatološke struke da je neprihvatljivo da reforma počne sa 70 stomatologa u školama, ako postoji više od 300 školskih ustanova u Crnoj Gori. U tom smislu je rekao da u državi postoji 700 zaposlenih stomatologa, kao i onih koji su nezaposleni, i da se lako može obezbijediti dovoljan broj njih za sve školske ustanove.

Mr Ivan Mitrović, član Odbora, osvrćući se na izlaganje ministra Ščekića, kazao je da bi bilo dobro da su poslanici, na sjednici, imali uvid u situacionu analizu Ministarstva zdravlja i da se na sjednici govorilo o toj analizi i o preduzetim koracima na osnovu te analize. S tim u vezi, kazao je da je suvišno voditi dijalog ako će biti reforme i, s tim u vezi, postavio je pitanje što ako analiza pokaže da reforma nije potrebna. Osvrćući se na izlaganje dr Brajovića, rekao je da je u redu konstatovati uporedna iskustva, ali i naglasio da ne postoji jedinstven koncept u svijetu, koji ne zavisi od niza faktora koji su karakteristični za određeno podneblje.

Ministar zdravlja Dragoslav Ščekić, odgovarajući poslaniku Mitroviću rekao je da, ukoliko je stanje loše u oblasti stomatologije, mora se ići u pravcu promjene stanja i reforme mora biti. Osvrćući se na konstataciju vezanu za situacionu analizu Ministarstva, naveo je određene podatke o broju predškolskih i školskih ustanova u određenim opštinama, broju djece u predškolskim ustanovama i broju učenika u osnovnim školama. Govoreći o postojećim ordinacijama u tim ustanovama, kazao je da se vrši finansijska procjena adaptacije i rekonstrukcije, i da druga faza obuhvata mišljenje arhitekata kako bi se kompletirao tehnički dio pripreme. Naglasio je da je to početni korak i da, nakon toga, struka treba da da konkretne predloge što je potrebno uraditi isključivo sa tog aspekta.

Dr Anđelka Duborija, iz Strukovnog sindikata zaposlenih u Stomatološkoj službi Crne Gore kazala je da sve razvijene zemlje regulišu stomatološku zdravstvenu zaštitu sklapanjem ugovora sa privatnim stomatološkim ordinacijama. U tom smislu naglasila je da je uz preventivu, koja je nužna, neophodno i ugovaranje sa privatnim sektorom. Uvođenje malog broja ordinacija u ustanovama obrazovanja može biti problematično s aspekta korupcije i uticaja na dostupnost usluga, zaključila je Duborija.

Dr Marija Čanak Iličković, iz Udruženja preventivnih i dječjih stomatologa kazala je da svi pacijenti, bez obzira na godine, imaju bolju stomatološku uslugu nego što su je imali prije 2008. godine. Kao razlog tome navela je opremljenost stomatoloških ordinacija po visokim standardima i snabdjevenost sa najsavremenijim materijalima. Što se tiče protetike, istakla je i da u toj oblasti pacijenti dobijaju besplatne usluge, koje na tržištu koštaju i po par stotina eura. Naglasila je značaj prevencije i kod odrasle populacije i, s tim u vezi, kazala da ni u tom slučaju ne postoji nikakva situaciona analiza. U tom smislu, navela je da je problematično što Zakonom o zdravstvenoj zaštiti nije propisan obavezan preventivni pregled za sve trudnice i porodilje.

Dr Sabahudin Zoronjić, specijalista preventivne i dječje stomatologije, govoreći o ugovornom aranžmanu sa Fondom za zdravstveno osiguranje, kazao je da je jedino prvi ugovor, 2008. godine, potpisan na dobrovoljnoj bazi dok su svi ostali bili po principu prinude.

Dr Vladimir Dobričanin, član Odbora rekao je da je, za sprovođenje reforme u ovoj oblasti, neophodan period od tri do pet godina. Istakao je kao pozitivnu činjenicu dodjelu sredstava Udruženju preventivnih i dječjih stomatologa, od strane Svjetske zdravstvene organizacije, za potrebe analize stanja oralnog zdravlja, ocijenivši to kao prvi korak za dobijanje ulaznih podataka. U tom smislu naglasio je da zaključak Odbora, povodom predmetne teme, treba da ide u pravcu uspostavljanja dijaloga između Ministarstva i predstavnika struke, kako bi se došlo do prve faze reforme, odnosno mapiranja privatnih i zdravstvenih ustanova u oblasti stomatologije.

Na kraju sjednice, predsjednik Odbora je pozvao članove Odbora da, u roku od tri do sedam dana, dostave Sekretarijatu Odbora svoje ocjene i stavove povodom predmetne teme, kako bi Odbor, u skladu sa članom 73 stav 5 Poslovnika Skupštine Crne Gore, sačinio izvještaj sa konsultativnog saslušanja sa određenim ocjenama i stavovima Odbora.

Sjednica je završena u 14 sati i 30 minuta.

**Sekretarka Odbora za zdravstvo,
rad i socijalno staranje**
Snežana Kaluđerović

**Predsjednik Odbora za zdravstvo,
rad i socijalno staranje**
dr Srđan Pavićević